

ייהוד הגליל

על מושב בגליל (העולם הזה 13.5.86).
כתבה רצח במידותיו: סיפרתם כי נוגה דרור המנוחה שימשה כמורה לציון בבית הספר הסמוך למושב ספסופה.
אולי זאת בורות מצדך, אבל נדמה לי כי כאן נפלה טעות. מושב בשם ספסופה? זה נשמע הרבה יותר כשמו של כפר ערבי.
נא הסבכם. יוסי עמרם, רחובות

● המושב ספסופה הוקם בשנת 1949 על חורבות הכפר הערבי ספסוף. שניטש על ידי תושביו במלחמת העצמאות.

משקפיים בכיכר הדוידקה

מזכרונותיו של לוחם במלחמת העצמאות.
בימים אלה, כאשר שומעים הרבה על הקרבות של אז, נזכרתי איך נפגעי במאי '48 מפגז שנוהר מהעבר המזרחי של ירושלים, ברכבי על אופניי בנסיעה בתפקיד ברחוב יפו בירושלים, מול מה שנקרא עכשיו כיכר הדוידקה. ידדתי איכשהו מאופניי וקראתי לעזרה כשאני שותת דם רב. עד שנפלה עליי תרדמת ("קומה").
רגע לפני כן ראיתי את "השניים" עם האלונקה תחת זרועותיהם ואחד אומר לחברו: עזוב את אלה. כולם מתים. יש שם אחד עם משקפיים שצועק. שמחתו אז שהיו לי משקפיים וחשתי שאולי בזכותם אנצל ממוות.
לאחר כשנתיים של טיפולים וניתוחים בבתי חולים צבאיים חזרתי אל החיים האזרחיים ואל עיסוקי כהוראה ובחקר הלשון. ראשית כל ביקשתי לגלות מי (ומתי) המציא את המילה משקפיים. יגעתי ומצאתי. ממציא המילה משקפיים היה המורה והמדקדק חיים אריה חזן.

עתיקות דיין בשערי "העולם הזה" (1968, 1971, 1972) הארכיאולוגים שתקו. העיתונאים שתקו. המחוקקים שתקו

הוא הסתמך בהמצאתו על השורש העברי שקף ועל השורש היווני סקופין המקביל לו (במילים טלסקופ, מיקרוסקופ, קאלידוסקופ וכד').
ד"ר ראובן סיוון, ירושלים

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות. מישפטיים או טכניים.

סימן לגבריות

אחד המדורים הוותיקים של העולם הזה, שחגג לפני כמה חודשים את חצי יובלו, הוא המדור מיכתבים לרותם שהמתכנת בה הופיע בגליון העולם הזה השבוע לפני 25 שנה. לא היתה שונה בהרבה מן המתכנות הנוכחית. כבר אז קישטו את המדור, בין גנטלמן מעדיף בלונדית (צעיר בן 23, אספן בולים ולהב, מעוניין להכיר... רצויה בלונדית עם עיניים כחולות) לכותבת שביקשה, במפורש, "לא קיבוצניק". אימרות שפר מן הסוג הבא: ● אומרים שער מתחיל להיות גבר כאשר הוא חדל לבקש מאביו כסף-כיס. ובמקום כסף הוא מבקש הלואה.

(המשך מעמוד 3)

מכיוון שמאז ומתמיד היה נושא הארץ-כיאולוגיה ועתיקות ארץ-ישראל קרוב לליבי, פתחתי ב־1968, עם פירסום הכתבה הראשונה על שור העתיקות של משה דיין בהעולם הזה תיק, בו ריכזתי, מאותה עת והלאה, את כל החומר שפירסם העיתון על מעשים מכוערים אלה.
אני מצרפת כתזכורת מיספר שערים של גליונות העולם הזה. בהם נחשפו מעשים אלה. רבקה פיקר, ירושלים

התדל על הגמל

על הצבא הבריטי במצרים (העולם הזה 13.5.86).
קל ללגלג על העליבות וחוסר הנחרצות של יחידות מסויימות בצבא הכיבוש הבריטי במצרים שלפני יובל שנים. יחידות שמפקדיהן משכו בשעת מתן פקודה בכתפיהם, יומכין יבצעו. יומכין לא יבצעו.

אבל האמת האובייקטיבית היא שהצבא הבריטי ערב מילחמת העולם השנייה היה צבא עלוב ביותר ובווראי ובווראי היו כאלה יחידותיו, מן השורה השנייה והשלישית, שהוצבו במצרים. ואכן, היסטוריון צבאי בריטי יודע לספר כי שעה שגדוד חי"ר בריטי ביקש, בסוף שנות ה־30, לצאת לתמרון במידבר המערבי, לא היו בר שותו משאיות להובלת התדל (תובלת הדרג הלוחם), והוא נאלץ להסתדר עם 179 גמלים. אותם שכרו מן הברווזים בשטח.

אלוף-מישנה (מיל) יב, תל-אביב

מילון לועזי, במטותא

על השימוש במילים לועזיות (העולם הזה 13.5.86).
עד לאחרונה הייתי מסתפק במילון עברי כדי

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03/232262/3. תאודאר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך-מישנה: דוב איתן ♦ עורך תכנית: יוסי שנון ♦ רכזת מערכת: ענת פרגוסטי ♦ עורך כיתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפירי, צבי טל ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכרני ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: הדפוס החדש בע"מ, ת"א, רח' תומה ומגדל קריא יני.

הזה כאל כליתיקשורת בעל עוצמה מיוחדת. לא פעם פונים אליי אנשים, שלא היה עולה על דעתם לבקש זאת מכל עיתון אחר, ומבקשים שדווקא העולם הזה לא יפרסם פרשה כלשהי, גם כאשר כל פרטיה כבר פורסמו בכתורות הראשיות בעיתונים אחרים.

זה מרגיז ומפריע לנו, אך יש בכך גם מחמאה מסויימת. כל האנשים האלה מאמינים שיש להעולם הזה כוח-פירסום מיוחד, ואולי יחיד במינו, שאינו תלוי לא במיספרית-תפוצה ולא במיספר הקוראים, אלא באופיו המיוחד של העולם הזה. כאורך ימיו ובתפוצתו של כל גליון, ובטיב קוראיו.

הלואי ולכל בעלי הפירסום המיסחרי בארץ היתה הערכה רומה לשבועון זה.

דוח על צה"ל

הפירסום על דוח אלוף-מישנה עימנאל וולד שחקר למען צה"ל את מלחמת-הלבנון (ראה הנדון) בוודא מעוררים אסוציאציות רבות אצל קוראים בעלי-זיכרון.
מבחינת המסקנות העיקריות של וולד, אין בהן דבר וחצי-דבר שלא הופיע לפני שלוש שנים בסדרת-המאמרים של הפרשן הצבאי שלנו, רוני שפיגל (העולם הזה 13.7.83 וחלילה).
במאמרו טיפל שפיגל בנושאים העיקריים שבהם מטפל גם דוח וולד, בין השאר: הירידה של טיב הפיקוד, הפעלת חיל-שריון במיגזרים שהתאימו לחיל-הרגלים, ולהיפך. אי-הצלחתו של צה"ל להגיע לאף אחד מיעדיו בזמן שהוקצה לכך (אם בכלל), ובעיקר: שמעולם לא היתה לצה"ל עדיפות כה אדירה על האויב, מבחינה כמותית וחומרית.

הפרשו הסיק מעובדות אלה מסקנות ראי שונות. דוח וולד מרחיב עליהם את הדיבור, או הולך בעיקבותיהן.

אני מצוין זאת כדי להעלות על גס את כוח הנבואה שלנו. אין לנו כזה. העובדות של המיל-חמה היו גליונות לעין, ודי היה בבדיקה המקי-צועית הבלתי-משוחרת כדי להגיע למסקנות האלה.

אבל אני רוצה להעלות על גס את העובדה שהעולם הזה היה מוכן ומסוגל להגיד את הדברים האלה עוד במהלך המלחמה, ולמעשה עוד בראשיתה. פרשנים בכליתיקשורת אחרים העלימו אז את העובדות האלה, או שרמזו עליהן ברמזים כליכך רקים. עד כי גם מומחה היה זקוק לזוכית-מגדלת כדי לגלותן.

עכשיו פירסם וולד את הדברים. הוא הוחרם עלידי צה"ל, ולא נערך שום דיון רציני במס-קנותיו. גם הפוליטיקאים לא התרגשו במיוחד. זהו המיכח של כליתיקשורת: האם יש להם אומץ-הלב להיאבק, לפחות עכשיו, להבראת צה"ל, עלידי חשיפת האמת על המלחמה במלואה, בלי תירוצים ובלי הסוואה?

משה רוזנפלד, תל-אביב

לא מכבר טילפנה אליי אשה, שהזדהתה כקוראת ותיקה וכאוהדת של העולם הזה. בפיה היתה בקשה רגילה למדי: שלא לפרסם פרשה מסויימת שבשבעון, ועל אחת כמה וכמה שלא לציגה בשער.

הזכרתי לאשה כי אותה פרשה מסעירה את הכרנה כולה, ושהופיעה בהבלטה בעמודים הראשונים של כל הצהרונים, בתוספת תצלומי גיבוריה, ופורסמה ברדיו ובטלוויזיה. מה הטעם בגניזת הפרשה אחרי פירסום אדיר זה?
כפי האשה היה נימוק: "זה לא אותו הדבר. עיתוני-הערב נקראים ונשכחים למחרת-היום. גם כל מה שנאמר ברדיו ובטלוויזיה נשכח. אבל העולם הזה נקרא במשך כל השבוע, ואחרי-כך מתגלגל הגליון במשך חודשים בכל מיני מקומות. המון אנשים רואים את השער ברחוב. הפירסום בהעולם הזה הוא שונה."
אחרי מחשבה והתייעצות, נאלצתי להודיע לאותה קוראה כי אין אנהנו יכולים להיענות

סידרת "העולם הזה" ב־1983 מי העז לפרסם?

לבקשתה. העניין היה חשוב מדי כשלעצמו, ואחרי הפירסום בכל כליתיקשורת לא יכולנו להתעלם מן הפרשה.

אבל הנימוקים שפני הקוראה ממשיכים לעניין אותי, מפני שהם מסבירים את הגישה המיוחדת שיש לאנשים רבים לגבי הפירסום בהעולם הזה דווקא.
כבר סיפרתי במדור זה לפני חמישה שבועות, על השופט המחוזי עקיבא אריה הגין שהחליט פעמיים, בזו אחר זו, להישלם שמועצת אסור על העולם הזה לפרסם פרשה מסויימת, אחרי שזו כבר הופיעה לאורכם ולרוחכם של כל כלי-התיקשורת במדינה. הצו היה מופנה אך ורק נגד העולם הזה – לא נגד שום שבועון אחר, ולא נגד עיתוני הבוקר והצהריים. אני יודע מה התרחש בראשו של השופט – לא היתה לו האדיבות להזמין אותו לשמיעה, לא בפעם הראשונה וגם לא בפעם השנייה, כאשר שום דבר לא בער, אך נראה כי הוא התייחס אל העולם